

статистика для статистика, що є, а не на те, що було і що буде. Наявне лише прагнення до конфесійної упорядкованості статистики, але дати її віроповчальну картину можна лише через безпосереднє заспілкування (а протягом року це можна) держчиновників з носіями невизначених спільнот та й особистій обізнаності їх через самоосвіту з особливостями конфесійної диференціації.

2. В таблиці подаються **однією цифрою** наявні релігійні організації, але тепер (із зняттям графі незареєстровані) невідомо, чи то є всі офіційно зареєстровані, чи ж в цю цифру ввійшли і просто зафіксовані, а чи ж в цю цифру незареєстровані не входять. Наявність в статистиці незареєстрованих давала можливість бачити якусь перспективу конфесійних змін. Так, знаємо, що не всі громади саснтологів офіційно зареєстровані, діють громади сатаністів, догналівців, а вони не подаються у зведеній офіційній таблиці. Інколи із-за реєстраційних причин, зокрема у свідків Єгови чи кришнаїтів або мормонів, дається для статистики об'єднуюча цифра 2-3 громад Прочерк в таблиці не означає, що в цей рік громади цієї конфесії в Україні не функціонували. Просто про течію чомусь не дали інформацію, а тут державний службовець мав би в якийсь спосіб заспілкуватися з офісом раніше діючої конфесії і з'ясувати її наявність, чи ж можливе її поєднання з іншою, а чи ж просто небажання бути зареєстрованою . Так, мої студенти із могилянки вже 15 років шукають в Києві за місцем їх офіційної реєстрації дві громади даосів. Їх там немає. Складається враження, що кийвські інформатори просто з року в рік переписують одні й ті ж цифри. Щоб позбутися «мертвих суб'єктів» релігійного житт, потрібно якось зобов'язати зареєстровані спільноти в кінці кожного року давати інформацію про своє буття.

3. Про деякі в минулому діючі конфесії Таблиця не дає офіційної інформації. Їх або загнали в рубрику «інші», хоч вони часто надто далекі від того прикметника, який Держдеп їм приписує (напр., РУНВіра не є язичницькою, а рідновірською конфесією). Таблиця не фіксує ті інституційні процеси, які відбулися в ісламі України, коли, окрім ДУМК, ДУМУ і ДЦМУ, з'явилися ДЦМ Криму, ДУМУ УММА і Київський муфтїят, відбулися складні процеси в інституційному житті мусульманських спільнот Криму.

4. До релігійних організацій при визначенні їх кількості офіційна статистика відносить релігійні громади, управлінські центри, монастирі, духовні навчальні заклади, місії та братства.

5. Останнім часом з'явилися інтернетні релігійні спільноти, які не претендують на свою реєстрацію в державних органах, але вони прагнуть віднести до себе всіх, хто виходить на їх сайт. Такою зокрема є Українська Душевна Спільнота, очолювана Ю. Шеляженком.

Таблицю змін релігійної мережі на основі даних офіційної реєстрації Держдепу релігій МКУ підготував А.Колодний.

4Б2а Релігійно-організаційна мережа України початку 2017 року

(організації - управління, громади, монастирі та духовні навчальні заклади на кількість населення області).

Сумська-596 / 1113256, Миколаївська – 762 / 1158207, Кіровоградська – 771 / 973150, Луганська – 842 / 2205389, Херсонська – 930 / 1062356, Харківська -987 / 2718616, Чернігівська – 995 / 1044975, Запорізька – 1105 / 1753642, Полтавська – 1170 / 1438948, Київ – 1242 / 2906569, Чернівецька -1332 / 909893, Одеська -1353 / 2390289, Черкаська – 1414 / 1242965, Івано-Франківська – 1430 / 1382352, Дніпропетровська -1435 / 3254884, Житомирська – 1538 / 1247549, Рівненська – 1599 / 1161811, Волинська – 1643 / 1042668, Тернопільська – 1827 / 1065709, Київська (без Києва)– 1854 / 1732235, Донецька -1880 / 4265145, Закарпатська -1953 / 1259158, Хмельницька – 1955 / 1294413, Вінницька -2178 / 1602163, Львівська – 3128 / 2534174.

4Б2б Щільність релігійної мережі областей на 2016 рік

(кількість осіб області незалежно від їх світоглядної належності і конфесійності, що припадає на одну релігійну організацію)

Тернопільська-583. – Волинська-635. – Закарпатська-645. - Хмельницька – 662. – Чернівецька -683. - Рівненська-727. - Вінницька-736. - Житомирська – 811. – Черкаська-879.– Київська (обл.)-934. - Івано-Франківська-967. – Львівська-796. - Чернігівська-1050. – Херсонська-1142. - Полтавська -1230. – Кіровоградська-1262. - Миколаївська-1520. – Запорізька-1581. - Одеська – 1767. – Сумська-1868. – Дніпропетровська-2268.- Донецька-2269. – Київ (місто)-2340. Луганська-2619. – Харківська – 2755.
По Україні (45.115.064 / 35910) - 1256,4

Відтак маємо низьку щільність релігійної мережі на Сході України (Донеччина і Слобожанщина, Східний Південь), середній рівень щільності маємо в Центрі України, високу щільність дає Захід країни (Галичанський регіон, Закарпаття, Буковина, Волинь) і Північний Центр.

4 БЗ ЯК постав Київський Патріархат (спогади А.Колодного)

Оце я їхав у метро і чую, що треба уступати місця «людям похилого віку». Раніше ж їхав і чув, що треба уступати місця «людям літнього віку». То ж став думати, а хто я є – людина похилого чи літнього віку. Став шукати відповідь. Вичитав, що перша – це до 70 років, а вже друга – після 70-ти. Я наближаюся до свого вісімдесятиліття, а чи ж вже маю його за паспортом. Саме це дає мені право, виступаючи в різних аудиторіях, дещо згадати про ті процеси конфесійного життя України, які спостерігав чи до яких сам був безпосередньо причетний у похилому або літньому своєму віці. Сказати насамперед хочу з низки тих питань, які чомусь забуваються, спотворюються при їх описанні, а то й свідомо, корисливо замовчуються. Серед таких є й питання долі Київського Патріархату.

Проглядаю фотоальбом «Українська Православна Церква Київський Патріархат», видрукований видавничим відділом УПЦ КП з нагоди ювілеїв Патріарха Філарета в 2011 році, і там не знаходжу нічого ні про першого главу КП Мстислава (Скрипника), ні про другого - Володимира (Романюка). Відчуваю, що це трапилося з волі Філарета, бо ж він пригне вести своє патріаршество ще з тих років, коли був главою дарованої йому Москвою самостійності в управлінні УПЦ, коли із прагнень реалізувати в Україні після здобуття нею незалежності принцип «самостійній державі - самостійну церкву» і, зрозуміло, з патріархом (це б то ним) начолі попав у немилість Москви і був опущений останньою до статусу простого анафемованого монаха. То ж хотів у своїй гордині високого і багато чого, а залишився з нічим. І в цій ситуації ніхто йому вже не міг чимось зарадити. Як і нині кажуть про нього в Московській Церкві (а з нею і в офіційному світовому Православ'ї) – «анафема», «розстригна» та ін.

Відчуваючи певну особисту причетність до доля владика Філарета, розповім з безпосереднього знання і причетності про те, як відбувався процес утворення Київського Патріархату. Повторюсь: до цього я безпосередньо причетний. Нині деким створюється враження, що якогось його утворення нібито й не було. Читаю інтерв'ю патріарха Філарета, то він хибно засвідчує, що до цього процесу причетний Президент Л.Кравчук. Та чи це дійсно так, то чи цим займався той же Леонід Макарович?

Як відомо, на так званому Харківському соборі 1992 року Української Православної Церкви митрополит Філарет був усунутий від керівництва цією Церквою. Мотиви цього усунення Москвою наводилися різні. З них наперед те, що Філарет не виконав свою дану Московському Патріархату нібито навіть на «Біблії» в Москві обіцянку при поверненні до Києва добровільно відмовитися від предстоятельства в УПЦ. Одним із мотивів цієї спонуки було те, що владика мав у своїй обслузі жінку і власних дітей від неї. Поширювалися різні фотографії цих відносин. Про Філарета ще писали і як про явного слугу КДБ. Але це могло слугувати мотивом, а не причиною до спонуки його зречення від Предстоятельства в УПЦ МП.